

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор ЧДУ ім. Петра Могили
_____ Л. П. Клименко
»_____» _____ 2012 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

Стратегії сталого розвитку
назва

статус дисципліни

нормативна циклу природничо-наукової, професійної та
практичної підготовки
нормативна чи вибіркова

для спеціальності 8.04010601 «Екологія та охорона навколишнього середовища»
шифр, назва

АВТОР ПРОГРАМИ:

вчене звання, науковий ступінь

кафедра екології та
природокористування
назва кафедри

прізвище, ім'я, ім'я по-батькові автора

«__» _____ 20__ р.

Розділ 1. Концепція дисципліни

1.1. Загальні положення

Сучасний світ керується концепцією сталого розвитку, яка була прийнята в 1992 році на конференції ООН в Ріо-де-Жанейро. Ця концепція офіційно визнана й Україною. Вона базується на принципах «задоволення потреб» із пріоритетом для найбідніших країн і «встановлення обмежень» щодо здатності біосфери ліквідувати наслідки діяльності людини з метою збереження природи.

Сталий розвиток – це концепція, яка динамічно розвивається, має різноманітні аспекти та тлумачення, відображає відповідний місцевим і культурним умовам світогляд, при якому процес розвитку «служить забезпеченню потреб сучасного покоління без шкоди можливостям майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби».

Стратегія сталого розвитку передбачає баланс економічної, соціальної та екологічної сфер у розвитку суспільства. Саме це зумовлює місце курсу «Стратегії сталого розвитку» в системі підготовки фахівців-екологів. Адже, для впровадження основних завдань Порядку денного на XXI століття, основного міжнародного документу з питань сталого розвитку, необхідними є ґрунтовні екологічні знання й, відповідно, кваліфіковані фахівці, які, крім професійної екологічної підготовки, мають чітке уявлення про визначені шляхи досягнення сталого розвитку суспільства.

Відповідно рекомендаціям Конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), вивчення проблем сталого розвитку повинно або входити як складова до програм відповідної підготовки, або бути окремим загальним курсом. Постановка даного курсу в ЧДУ ім. Петра Могили реалізує другий підхід. Дисципліна «Стратегії сталого розвитку» за освітньо-професійною програмою має статус нормативної дисципліни циклу природничо-наукової, професійної та практичної підготовки. Цей курс пропонується для студентів магістерського рівня підготовки, тобто такого, коли студенти володіють базовими знаннями, необхідними для фахівця-еколога. Він спрямований на ознайомлення майбутніх фахівців з концептуальним підґрунтям стратегії сталого розвитку, основними міжнародними та національними документами, в яких визначені цілі, завдання, шляхи, інструменти його досягнення. Також цей курс спрямовано на отримання студентами навичок системного підходу до вивчення і розв'язання задач сталого розвитку, а також здатності правильно оцінювати локальні та віддалені наслідки по відношенню до навколишнього середовища рішень, які приймаються людством. Для надання прикладного характеру запропонованого курсу, в змісті передбачено аналіз досвіду різних країн, міст щодо реалізації стратегії сталого розвитку на різних рівнях.

З метою ознайомлення студентів із сучасними поглядами на процеси впровадження концепції сталого розвитку на глобальному, європейському, місцевому рівнях, різними думками щодо цього, цікавими практиками тощо, дібрано достатньо матеріалів для самостійного опрацювання магістрантами, що відображено в розділі «Самостійна робота студентів» даної програми.

1.2. Мета та завдання дисципліни

Мета вивчення та завдання дисципліни «Стратегії сталого розвитку» полягають в ознайомленні майбутніх фахівців екологічної галузі з концептуальними засадами сталого розвитку суспільства, основними програмними документами щодо стратегії сталого розвитку як на міжнародному, так і на національному та місцевому рівнях, а також в тому, щоб навчити студентів оперувати сучасними поняттями в галузі сталого розвитку, що необхідні для правильного сприйняття руху технічного прогресу та забезпечення безпечних умов існування людства у майбутньому.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки

Вивчення курсу «Стратегії сталого розвитку» базується на знаннях студентами основних понять фізики, математики, хімії, біології, економіки, соціології тощо.

Курс «Стратегії сталого розвитку» пов'язаний з цілою низкою дисциплін природничо-наукового, професійного (екологічного), гуманітарного, соціального та економічного циклів, а саме: загальна екологія (та неоекологія), екологічна політика, екологічний менеджмент, екологічний аудит, метеорологія з основами кліматології, економіка природокористування,

екологія міських систем, екологічна просвіта, організація управління в екологічній діяльності, тощо.

Під час вивчення дисципліни «Стратегії сталого розвитку» здійснюється систематизація знань з кола питань зазначених курсів в контексті напрямків екологізації різних галузей господарства та реалізації принципів сталого розвитку цивілізації.

1.4. Вихідна компетенція студента

Після вивчення дисципліни «Стратегії сталого розвитку» студенти мають набути **знання** про:

- основні положення концепції сталого розвитку суспільства;
- основні принципи побудови безпечного існування людства з урахуванням економічних, екологічних і соціальних аспектів;
- основні відомості про світові сучасні тенденції в напрямку сталого розвитку людства.

Використовуючи вказані вище знання після вивчення дисципліни «Стратегії сталого розвитку» студенти мають **вміти**:

- користуватися основним набором індикаторів сталого розвитку;
- роз'яснити та донести до свідомості громадян свого міста, села, селища розуміння історичного розвитку людства в напрямку створення суспільства сталого розвитку, основні ідеї, мету, задачі сталого розвитку, завдання України в цьому контексті;
- сприймати, аналізувати й оцінювати з позиції сталого розвитку різні аспекти суспільного життя, політику держави та плани її соціально-економічного розвитку на найближчу та віддалену перспективу.

Розділ 2. Витяг з навчального плану спеціальності

Форма навчання	Курс	Триместр	Всього годин	В тому числі							Форма підсумкового контролю	
				аудиторних					самостійна робота студента		іспит	залік
				лекцій	семінарських	практичних	лабораторних	консультації	триместрова робота по дисципліні	курсова робота (проект)*		
денна	V	14, 15	108	20	-	20	-	2	66	-	8	-

Розділ 3. Зміст навчальної дисципліни – тематичні плани дисципліни

№№ з/п	Назва розділів (модулів), тем	Всього годин	Форма занять і години				самостійна робота студентів	Номер модулю	Форма контролю	
			аудиторні							
			лекційні	семінарські	практичні	лабораторні				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Модуль 1. Глобальні процеси та сталий розвиток									
1	1. Введення в курс. Сутність поняття «сталий розвиток». Передумови виникнення стратегії.	56	12	-	8	-	36	I	Обговорення на практичних заняттях, доповідь	
2	2. Екологічні тенденції на початку 21-го століття. Виклики нового тисячоліття.									
3	3. Глобальні проблеми кліматичних змін									
4	4. Порядок денний на XXI століття. Декларація тисячоліття ООН.									
5	5. Ріо – Йоганнесбург: підсумки десятиріччя та завдання на найближчу перспективу.									
6	Модуль 2. Сталий розвиток Європи. Рівень місцевих ініціатив								Обговорення на практичних заняттях	
7	1. Рух європейських міст за сталий розвиток.	50	8	-	12	-	30	II		
8	2. Місцевий порядок денний на XXI століття.									
9	3. Стратегія сталого розвитку України.									
	4. Сталий розвиток м. Миколаєва. Програмні документи.									
Всього		106	20	-	20	-	66			

Розділ 4. Аудиторна робота

4.1. Денна форма навчання

4.1.1. Лекційні заняття

№№ з/п	Тема	Кількість годин	Питання (навчальні елементи)
Модуль 1. Глобальні процеси та сталий розвиток			
1	Введення в курс. Сутність поняття «сталий розвиток». Передумови виникнення стратегії	2	Введення в курс. Сутність поняття «сталий розвиток». Передумови виникнення стратегії. Перша доповідь Римському клубу «Межі росту». Доповідь Гру Харлем Брундтланд «Наше спільне майбутнє». Принципи сталого розвитку.
2	Екологічні тенденції на початку 21-го століття. Виклики нового тисячоліття	2	Основні глобальні екологічні проблеми та тенденції початку 21-го століття. Перспективи розвитку.
3	Глобальні проблеми кліматичних змін	2	Зміни клімату: загальний огляд. Парниковий ефект. Кліматичні тенденції. Можливі наслідки змін клімату. Рамкова конвенція зі зміни клімату. Кіотський протокол. Зміна клімату та міста.
4	Порядок денний на XXI століття. Декларація тисячоліття ООН	4	Всесвітній саміт у Ріо-де-Жанейро у 1992 р. Основні розділи Порядку денного на XXI століття. Екологічні питання в змісті документу. Декларація тисячоліття ООН, як документ, що встановлює основні принципи взаємин на планеті Земля.
5	Ріо – Йоганнесбург: підсумки десятиріччя та завдання на найближчу перспективу	2	Всесвітня зустріч на вищому рівні зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002 р.). Підсумки десятиріччя (від Саміту в Ріо-де-Жанейро у 1992 р. до зустрічі у Йоганнесбурзі) та завдання на найближчу перспективу. Йоганнесбурзька декларація зі сталого розвитку. План виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку.
Модуль 2. Сталий розвиток Європи. Рівень місцевих ініціатив			

6	Рух європейських міст за сталий розвиток	2	Стамбульська декларація по населеним пунктам (1996 р.). Лісабонський протокол (1996 р.). Гановерський заклик (2000 р.). Мельнбурнські принципи (2002 р.). Ольборгська Хартія, Ольборгські зобов'язання (2004 р.).
7	Місцевий порядок денний на XXI століття	2	Поняття Місцевого порядку денного на XXI століття (МП 21). Значення місцевого рівня (міст, регіонів, муніципалітетів) в досягненні цілей стратегії сталого розвитку. Місцевий план дій. Основні компоненти процесу МП 21. Приклади міст, що створили МП 21. Мережа міст сталого розвитку.
8	Стратегія сталого розвитку України	2	Сутність стратегії, її основний зміст. Концепція переходу України до сталого розвитку: екологічні аспекти. Концепція сталого розвитку населених пунктів. Індикатори сталого розвитку для України. Екологічна політика держави. Проблеми України на шляху до сталого розвитку.
9	Сталий розвиток м. Миколаєва. Програмні документи	2	Місцевий план дій м. Миколаєва. Індикатори сталого розвитку для міста. Екологічний стан міста. Екологічна політика муніципалітету. Інструменти екологічного сталого розвитку, що успішно використовуються в місті.
Всього		20	

4.1.2. Семінарські заняття

Планом не передбачені.

4.1.3. Практичні заняття

№ з/п	Тема заняття	Завдання	Кількість годин	Контроль
Тема 1. Глобальні процеси та сталий розвиток				
1	Екологічні питання в Порядку денного на XXI століття	Ознайомлення зі змістом документу «Порядок денний на XXI століття. Ретельний аналіз екологічних аспектів Порядку денному на XXI століття	8	Обговорення на практичних заняттях. Доповідь
2	Обговорення Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на	Ознайомлення зі змістом документу «План виконання рішень Всесвітньої зустрічі на	4	Обговорення на практичних

	вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.)	вищому рівні зі сталого розвитку»		заняттях
Тема 2. Сталій розвиток Європи. Рівень місцевих ініціатив				
3	Концепція переходу України до сталого розвитку	Ознайомлення зі змістом Концепції переходу України до сталого розвитку. Аналіз екологічних питань в даному документі	4	Обговорення на практичних заняттях
4	Аналіз стану виконання Місцевого порядку денного на XXI століття в м. Миколаєві	Ознайомлення зі змістом Місцевого порядку денного на XXI століття м. Миколаєва. Аналіз етапів виконання програми	4	Обговорення на практичних заняттях
Всього			20	

4.1.4. Лабораторні роботи

Планом не передбачені.

4.2. Денно-вечірня форма навчання

Не передбачена.

4.3. Заочна форма навчання

Не передбачена.

Розділ 5. Самостійна робота студентів

Самостійна робота з дисципліни «Стратегії сталого розвитку» виконується студентами в обсязі 66 годин протягом 14 та 15 триместрів згідно робочої програми дисципліни. Зі структурою, змістом і формами самостійної роботи, графіком, термінами виконання, обсягами годин і оцінкою самостійної роботи в балах студенти знайомляться на першому занятті «Введення в курс». Виконання самостійної роботи планується так, щоб всі її форми студенти завершували на 13-му тижні (14 триместр) і на 5-му тижні (15 триместр), а на 6-му тижні вже приступали до складання сесії.

5.1. Перелік самостійних робіт

Поза аудиторії студенти самостійно виконують наступні роботи:

- підготовка до практичних занять;
- підготовка доповідей;
- підготовка до складання іспиту з дисципліни.

5.2. Вказівки та пояснення до виконання завдань на самостійну роботу та критерії оцінки

5.2.1. Підготовка до практичних занять. Практичні заняття з курсу «Стратегії сталого розвитку» проводяться після лекційного вивчення відповідної теми дисципліни в аудиторії відповідно розкладу занять. Про зміст наступного практичного заняття студенти сповіщаються викладачем заздалегідь.

Підготовка студентів до практичних занять проводиться під час опрацювання лекційного матеріалу; деякі теми студенти опрацьовують самостійно за рекомендованими підручниками, міжнародними документами та періодичною літературою.

Критерієм оцінки підготовки студентів до практичного заняття є наявність у студента в зошиті додаткового матеріалу з відповідної теми практичного заняття згідно змісту робочої програми дисципліни та спроможність студента чітко висловлювати свою думку з відповідного питання, що розглядається.

5.2.2. Підготовка доповідей. Студенти мають підготувати доповіді на тему: «Екологічні питання в Порядку денному на XXI століття». Обравши якусь главу з цього документу, студент має її ретельно опрацювати та підготувати коротку доповідь, в якій було б відображено суть матеріалу та основний зміст.

Критерієм оцінки цієї роботи є зміст, відповідність і глибина викладення теми та культура і грамотність оформлення, наявність наукового аналізу матеріалу.

5.2.3. Підготовка до складання іспиту з дисципліни. Підготовка до складання іспиту з дисципліни здійснюється шляхом опрацювання лекційного матеріалу всього курсу, а також тих тем, що виносилися на самостійне опрацювання за допомогою рекомендованих підручників, міжнародних документів та періодичної літератури.

Критерієм оцінки підготовки студентів до складання іспиту з дисципліни є здатність студента чітко та логічно відповідати на іспитові білети.

5.2.4. Методичні рекомендації щодо самостійного виконання завдань на практичних заняттях.

1. Екологічні питання Порядку денного на XXI століття

Завдання:

1. Ознайомитися зі змістом Порядку денного на XXI століття і визначити розділи та глави, що присвячені розгляду екологічних питань.
2. Ознайомитися з текстом цих розділів та глав.

3. Обрану главу ретельно опрацювати та підготувати короткий конспект, в якому має бути відображено суть матеріалу та основний зміст (для виконання даного завдання студенти розподіляють глави між собою таким чином, щоб було охоплено весь зміст документу).

4. Представити коротку доповідь про опрацьовану главу та надати іншим студентам матеріал про неї для конспектування.

2. Обговорення Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.)

Завдання:

1. Ознайомитися зі змістом Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.).

2. Обрати та ретельно опрацювати один з вказаних нижче напрямків плану:

- забезпечення населення питною водою;
- регулювання водогосподарської діяльності;
- стале використання океанів;
- захист морського середовища від забруднень;
- стале рибальство;
- боротьба зі стихійними лихами;
- зміни клімату;
- забруднення атмосфери, транскордонні забруднення;
- стале сільське господарство;
- боротьба з опустелюванням;
- проблеми гірських екосистем;
- біорізноманіття;
- ліси та масиви дерев;
- відходи.

3. Проаналізувати, використовуючи додатковий матеріал, яким чином пункти даного плану виконуються в Україні.

4. Зробити конспект опрацьованого матеріалу.

5. Представити свій конспект з досліджуваного пункту Плану виконання рішень для обговорення в аудиторії та надати іншим студентам матеріал про нього для конспектування.

3. Концепція переходу України до сталого розвитку

Завдання:

1. Ознайомитися зі змістом Концепції переходу України до сталого розвитку і визначити пункти, що присвячені розгляду екологічних питань.

2. Ознайомтеся з розділом «Ціль № 5». Зробіть конспект даного матеріалу.

3. Проаналізуйте пункт «Існуючі проблеми» та наповнити цей перелік конкретними фактами, цифрами по Україні або Миколаївській області, використовуючи додатковий матеріал.

4. Проаналізуйте пункти «Пріоритетні завдання» та «Першочергові заходи» та прокоментувати їх на публічному обговоренні в аудиторії, навівши конкретні приклади реалізації цих завдань в Україні або Миколаївській області. По можливості представити власну думку щодо можливих шляхів реалізації деяких з вказаних завдань.

4. Аналіз стану виконання Місцевого порядку денного на XXI століття в місті Миколаєві (Місцевого плану дій)

Завдання:

1. Ознайомитися зі змістом Місцевого порядку денного на XXI століття в місті Миколаєві (Місцевого плану дій).

2. Проаналізувати індикатори сталого розвитку для міста Миколаєва та надати власні коментарі по кожному з них на основі конкретних прикладів, даних, цифр тощо.

3. Порівняти Місцевий план дій міста Миколаєва з аналогічними документами інших членів мережі міст сталого розвитку.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни

Стратегії сталого розвитку

назва дисципліни

кількість годин СРС згідно з навчальним планом

66

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1.	2.	3.	4.	5.
Денна форма навчання				
14 триместр номер триместру				
І. О б о в ' я з к о в і				
<i>Види робіт на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях</i>				
Підготовка до практичних занять	25	по розкладу занять	виступ на практичному занятті	60
<i>За виконання модульних (контрольних) завдань</i>				
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов'язкові види СРСР				60
ІІ. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Підготовка доповідей	15	до 13 тижня	доповідь на практичному занятті	40
Разом балів за вибіркові види СРСР				40
Всього балів за СРС у 14 триместрі				100

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1.	2.	3.	4.	5.
Денна форма навчання				
15 триместр номер триместру				
I. О б о в ' я з к о в і				
<i>Види робіт на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях</i>				
Підготовка до практичних занять	18	по розкладу занять	виступи на практичних заняттях	60
<i>За виконання модульних (контрольних) завдань</i>				
Підготовка до складання іспиту	8			
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов'язкові види СРСР				60
II. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Разом балів за вибіркові види СРСР				
Всього балів за СРС у 15 триместрі				60

Розділ 6. Питання для самоконтролю

№ модуля	Тема лекції	Питання
I	Введення в курс. Сутність поняття «сталий розвиток». Передумови виникнення стратегії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність поняття «сталий розвиток». 2. Передумови виникнення стратегії сталого розвитку. 3. Перша доповідь Римському клубу «Межі росту». 4. Доповідь Гру Харлем Брундтланд «Наше спільне майбутнє». 5. Принципи сталого розвитку.
	Екологічні тенденції на початку 21-го століття. Виклики нового тисячоліття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні глобальні екологічні проблеми та тенденції початку 21-го століття. 2. Перспективи розвитку. 3. Вимоги екологічного імперативу в економічній галузі.
	Глобальні проблеми кліматичних змін	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зміни клімату: загальний огляд на початок 21 століття. 2. Парниковий ефект. 3. Кліматичні тенденції. 4. Можливі наслідки змін клімату. 5. Рамкова конвенція зі зміни клімату. 6. Кіотський протокол. 7. Зміна клімату та міста.
	Порядок денний на XXI століття. Декларація тисячоліття ООН	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всесвітній саміт у Ріо-де-Жанейро у 1992 році. 2. Основні розділи Порядку денного на XXI століття. 3. Екологічні питання в змісті Порядку денного на XXI століття. 4. Декларація тисячоліття ООН, як документ, що встановлює основні принципи взаємин на планеті Земля.
	Ріо – Йоганнесбург: підсумки десятиріччя та завдання на найближчу перспективу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всесвітня зустріч на вищому рівні зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002 рік). 2. Підсумки десятиріччя (від Саміту в Ріо-де-Жанейро у 1992 р. до зустрічі в Йоганнесбургу). 3. Завдання на найближчу перспективу. 4. Йоганнесбурзька декларація зі сталого розвитку. 5. План виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку.
II	Рух європейських міст за сталий розвиток	<ol style="list-style-type: none"> 1. Рух європейських міст за сталий розвиток. 2. Стамбульська декларація по населеним пунктам (1996). 3. Лісабонський протокол (1996). 4. ГанOVERський заклик (2000). 5. Мельнбурнські принципи (2002). 6. Ольборгська Хартія (2004). 7. Ольборгські зобов'язання (2004).

<p>Місцевий порядок денний на XXI століття</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття Місцевого порядку денного на XXI століття. 2. Значення місцевого рівня (міст, регіонів, муніципалітетів) в досягненні цілей стратегії сталого розвитку. 3. Місцевий план дій. 4. Основні компоненти процесу Місцевого порядку денного на XXI століття. 5. Приклади міст, що створили Місцевий порядок денний на XXI століття. 6. Мережа міст сталого розвитку.
<p>Стратегія сталого розвитку України</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегія сталого розвитку України: загальна характеристика. 2. Сутність стратегії сталого розвитку України, її основний зміст. 3. Концепція переходу України до сталого розвитку: екологічні аспекти. 4. Концепція сталого розвитку населених пунктів. 5. Індикатори сталого розвитку для України. 6. Екологічна політика держави. 7. Проблеми України на шляху до сталого розвитку.
<p>Сталий розвиток м. Миколаєва. Програмні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сталий розвиток м. Миколаєва. 2. Програмні документи. 3. Місцевий план дій м. Миколаєва. 4. Індикатори сталого розвитку для міста Миколаєва. 5. Екологічний стан міста Миколаєва. 6. Екологічна політика муніципалітету м. Миколаєва. 7. Інструменти екологічного сталого розвитку, що успішно використовуються в м. Миколаєві.

Розділ 7. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається під час складання студентами іспиту згідно до розкладу сесії. Студент повинен відповісти на чотири запитання іспитового білету (три теоретичні та одне практичне), кожне з яких оцінюється максимум в 10 балів. Орієнтовно якість відповіді оцінюється за такою шкалою:

- 10 балів – повна за змістом і стисла за формою відповідь;
- 8-7 балів – повна за змістом і невдала за формою відповідь;
- 6-5 балів – не зовсім повна за змістом і не залежить від форми відповідь;
- 4-3 балів – не повна за змістом і не залежить від форми відповідь;
- 2-0 балів – орієнтовна за змістом і не залежить від форми відповідь.

Перелік контрольних питань, що виносяться на іспит:

1. Сутність поняття «сталий розвиток».
2. Інструменти сталого розвитку.
3. Інструменти екологічного сталого розвитку.
4. Інструменти екологічного сталого розвитку, що успішно використовуються в місті Миколаєві.
5. Передумови виникнення стратегії сталого розвитку.
6. Рух європейських міст за сталий розвиток.
7. Мережа міст сталого розвитку.
8. Міста, що створили Місцевий порядок денний на XXI століття.
9. Місцевий план дій м. Миколаєва.
10. Місцевий план дій м. Києва.
11. Проаналізуйте Місцевий план дій м. Одеси.
12. Місцевий план дій м. Харкова.
13. Місцевий план дій м. Львова.
14. Проаналізуйте Місцевий план дій м. Дніпропетровська.
15. Індикатори сталого розвитку.
16. Індикатори сталого розвитку для України.
17. Індикатори сталого розвитку для міста Миколаєва.
18. Програмні документи сталого розвитку міста Миколаєва.
19. Перша доповідь Римському клубу «Межі росту».
20. Характеристика доповіді Гру Харлем Брундтланд «Наше спільне майбутнє».
21. Що таке «Стратегія сталого розвитку України»?
22. Сутність Стратегії сталого розвитку України.
23. Значення місцевого рівня (міст, регіонів, муніципалітетів) в досягненні цілей Стратегії сталого розвитку.
24. Основний зміст Стратегії сталого розвитку України.
25. Що таке «Концепція сталого розвитку України»?
26. Що таке «Концепція сталого розвитку населених пунктів»?
27. Принципи сталого розвитку.
28. Концепції переходу України до сталого розвитку: загальна характеристика.
29. Концепція переходу України до сталого розвитку (пункт «Пріоритетні завдання»).
30. Концепція переходу України до сталого розвитку (пункт «Першочергові заходи»).
31. Концепція переходу України до сталого розвитку (пункт «Існуючі проблеми»).
32. Проблеми України на шляху до сталого розвитку.
33. Основні глобальні екологічні проблеми початку XXI століття.
34. Перспективи розвитку людського суспільства на XXI століття.
35. Вимоги екологічного імперативу в економічній галузі.

36. Зміни клімату: загальний огляд на початок ХХІ століття.
37. Явище парникового ефекту.
38. Можливі наслідки змін клімату.
39. Рамкова конвенція зі зміни клімату.
40. Кіотський протокол.
41. Всесвітній Саміт зі сталого розвитку у Ріо-де-Жанейро (1992 р.).
42. «Порядок денний на ХХІ століття»: загальна характеристика.
43. Основні розділи «Порядку денного на ХХІ століття».
44. Екологічні питання в «Порядку денному на ХХІ століття».
45. Декларація тисячоліття ООН – документ, що встановлює основні принципи взаємин на планеті Земля.
46. Всесвітня зустріч на вищому рівні зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002 р.).
47. Екологічна політика України.
48. Екологічна політика муніципалітету м. Миколаєва.
49. Екологічний стан міста Миколаєва.
50. Екологічні аспекти в Місцевому плані дій м. Миколаєва.
51. Підсумки десятиріччя від Саміту в Ріо-де-Жанейро (1992) до зустрічі у Йоганнесбурзі (2002).
52. Характеристика поняття Місцевого порядку денного на ХХІ століття.
53. Основні компоненти Місцевого порядку денного на ХХІ століття.
54. Йоганнесбурзька декларація зі сталого розвитку.
55. План виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку.
56. Стамбульська декларація по населеним пунктам (1996).
57. Лісабонський протокол (1996).
58. Гановерський заклик (2000).
59. Мельнбурнські принципи (2002).
60. Ольборзька Хартія (2004).
61. Ольборзькі зобов'язання (2004).
62. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується напряму забезпечення населення питною водою.
63. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується напряму регулювання водогосподарської діяльності.
64. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується сталого використання океанів.
65. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується захисту морського середовища від забруднень.
66. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується сталого рибальства.
67. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується боротьби зі стихійними лихами.
68. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується змін клімату.
69. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується забруднення атмосфери, транскордонних забруднень.

70. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується сталого сільського господарства.

71. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується боротьби з опустелюванням.

72. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблем гірських екосистем.

73. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблеми збереження біорізноманіття.

74. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблеми збереження лісів та масивів дерев.

75. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблеми відходів.

76. Проаналізуйте пункт «Існуючі проблеми» Концепції переходу України до сталого розвитку та наповніть цей перелік конкретними прикладами по Україні.

77. Проаналізуйте пункт «Існуючі проблеми» Концепції переходу України до сталого розвитку та наповніть цей перелік конкретними прикладами по Миколаївській області.

78. Проаналізуйте пункт «Пріоритетні завдання» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих завдань в Україні.

79. Проаналізуйте пункт «Пріоритетні завдання» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих завдань в Миколаївській області.

80. Проаналізуйте пункт «Першочергові заходи» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих заходів в Україні.

81. Проаналізуйте пункт «Першочергові заходи» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих заходів в Миколаївській області.

82. Проаналізувати індикатори сталого розвитку для міста Миколаєва та надати приклади по кожному з них.

83. Порівняти Місцевий план дій м. Миколаєва з аналогічними документами інших членів мережі міст сталого розвитку.

Розподіл контрольних питань по іспитових білетах наведений у Додатку.

Розділ 8. Система оцінювання роботи студентів з дисципліни

Система оцінювання роботи і знань студентів з дисципліни «Стратегії сталого розвитку» є традиційною для Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Студент отримує максимально 100 балів за якісне і своєчасне виконання поточних робіт в аудиторії та вдома при високій якості підсумкового іспиту. Докладно вимоги викладено в попередніх розділах 5 і 7. Особлива увага звертається на своєчасність виконання позааудиторних робіт, передбачених в картці самостійної роботи студента. Порухення планових термінів виконання робіт без поважних причин супроводжується зниженням балів.

8.1. Поточне оцінювання роботи студентів

Поточне оцінювання роботи студентів здійснюється шляхом присвоєння певної кількості балів по кожному виду виконаних завдань. По кожному модулю студент прослуховує лекції, виконує практичні роботи, за що накопичувальним шляхом отримує загальну кількість балів. До підсумкового контролю (іспиту) студент допускається у випадку, якщо по всім модулям він набрав не менше 30 балів.

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу передбачається проведення таких видів контролю:

- поточний контроль проводиться за допомогою відповідей на практичних заняттях впродовж всього курсу;
- підсумковий контроль – іспит.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни «Стратегії сталого розвитку» застосовується наступна система оцінки праці.

1. Підготовка до практичних занять оцінюється в процесі їх проведення. Сумарна максимальна оцінка за підготовку до групових (практичних) занять складає 60 балів (як у 14-му, так і в 15-му триместрах).

2. Оцінка за підготовку доповіді на визначену тему виставляється після безпосередньо доповіді на практичному (груповому) занятті в аудиторії і максимально складає 40 балів.

3. Максимально за 14-й триместр студент має змогу отримати 100 балів при своєчасному та якісному виконанні всіх запланованих на цей триместр робіт.

4. Підсумковий контроль знань проводиться в 15-му триместрі у вигляді іспиту згідно розкладу сесії. Максимальна оцінка за іспит складає 40 балів.

8.2. Критерії оцінювання підсумкового контролю

Оцінкою «відмінно» відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу та оцінки, передбачені ОПП, і не має ніяких неточностей.

Оцінкою «добре» відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі не принципові неточності.

Оцінкою «задовільно» відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

Сумарна кількість балів та відповідність оцінки визначається за такою шкалою:

Оцінка	Бали за залік	Разом
Не задовільно	0-10	0-59
Задовільно	11-17	60-74
Добре	18-25	75-89
Відмінно	26-30	90-100

Для діагностики якості навчання впроваджена кредитно-модульна система зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих студентом під час поточного контролю протягом триместру, і оцінки під час підсумкового контролю згідно таблиці.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Розділ 9. Картка інформаційного забезпечення дисципліни

№ п/п	Бібліографічний опис джерела	Місце знаходження (основні бібліотеки міста та ін.)			
		ЧДУ ім. Петра Могили	Обласна наукова бібліотека ім.О.Гмирьова	Міська центральна бібліотека ім. М.Кропивницького	Інтернет, внутрішня мережа (адреса)
1	2	3	4	5	6
1. Основні джерела					
1	Білявський Г. О., Бутченко Л. І. Основи екології : теорія та практикум. Навч. посіб. / Г. О. Білявський, Л. І. Бутченко. – К. : Лібра, 2006. – 368 с.	+	+	+	
2	Миркин Б. М., Наумова Л. Г. Устойчивое развитие : вводный курс : Учеб. пособие / Б. М. Миркин, Л. Г. Наумова. – М. : Университетская книга, 2006. – 312 с.		+	+	
3	Основи стійкого розвитку : Навчальний посібник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. – 654 с.	+	+	+	
4	Програма дій «Порядок денний на XXI століття» («AGENDA 21») / Переклад з англійської : ВГО «Україна. Порядок денний на XXI століття». – Київ : Інтелсфера, 2000. – 360 с.	+	+	+	
5	Трегобчук В. М. Концепція сталого розвитку для України / В. М. Трегобчук // Вісник НАН України. – 2002. – № 2.	+	+	+	
6	Урсул А. Д., Демидов Ф. Д. Устойчивое социоприродное развитие : Учебное пособие / А. Д. Урсул, Ф. Д. Демидов. [Издание второе, стереотипное]. – М. : Изд-во РАГС, 2008. – 330 с.	+	+	+	
7	Концепція переходу України до сталого розвитку. [Електронний ресурс]. — Режим доступу до журн. : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DD4FP00A.html //				+
2. Додаткові джерела					
8	Добровольський В. В. Основи екології : Навчальний посібник / В. В. Добровольський. – Миколаїв : Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 252 с.	+	+	+	

1	2	3	4	5	6
9	Трегобчук В. М. Еколого-економічні пріоритети розвитку України в контексті сталого розвитку / В. М. Трегобчук // Екологічний вісник. – вересень-жовтень. – 2003. – № 9-10 (19-20). – 32 с. – С. 12-15.	+	+	+	
10	Хотунцев Ю. Л. Экология и экологическая безопасность : Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Ю. Л. Хотунцев. [2-е изд., перераб.]. – М. : Издательский центр «Академия», 2004. – 480 с.	+	+	+	
3. Додаткові Інтернет-джерела					
11	Мережа міст сталого розвитку України з центром у донецьку: www.sustainable-cities.net.ua				+
12	Мережа програм місцевих екологічних планів дій для східної України: www.cent.dn.ua				+
13	Офіційний Інтернет-портал Миколаївської міської ради та міськвиконкому: www.gorsovet.mk.ua				+
14	Програми місцевих екологічних планів: www.leap.kiev.ua				+
15	Сталий розвиток суспільства. 25 запитань і відповідей: Тлумачний посібник: http://lw9fd.law9.hotmail.msn.com				+
16	Центр по вивченню сталості: www.panda.org/livingplanet/lproo				+
17	Центр сталого розвитку та екологічних досліджень: www.iapm.edu.ua				+

Розділ 10. Словник дисципліни

Українською мовою	Російською мовою	Англійською мовою
Глобалізація	Глобализация	Globalization
Декларація	Декларация	Declaration
Екологічний імператив	Экологический императив	Ecological imperative
Економічні індикатори	Экономические индикаторы	Economic indicators
Екологічні індикатори	Экологические индикаторы	Ecological indicators
Збалансований розвиток	Сбалансированное развитие	Balanced development
Індикатори сталого розвитку	Индикаторы устойчивого развития	Indicators of Sustainable development
Конвенція	Конвенция	Convention
Концепція	Концепция	Concept
Концепція сталого розвитку	Концепция устойчивого развития	The concept of sustainable development
Концепція сталого розвитку України	Концепция устойчивого развития Украины	The concept of sustainable development of Ukraine
Місцевий порядок денний на XXI століття	Местная повестка дня на XXI столетие	Local Agenda XXI century
Освіта для сталого розвитку	Образование для устойчивого развития	Education for Sustainable development
Порядок денний на XXI століття	Повестка дня на XXI столетие	Agenda XXI
Принципи сталого розвитку	Принципы устойчивого развития	Principles of Sustainable development
Саміт	Саммит	Summit
Соціальні індикатори	Социальные индикаторы	Social indicators
Стале виробництво	Устойчивое производство	Sustainable production
Стале споживання	Устойчивое потребление	Sustainable consumption
Сталий розвиток	Устойчивое развитие	Sustainable development
Стратегія	Стратегия	Strategy
Стратегія сталого розвитку людства	Стратегия устойчивого развития человечества	The strategy of sustainable human development

Іспитові білети з дисципліни «Стратегії сталого розвитку»

Білет № 1

1. Обґрунтуйте сутність поняття «сталий розвиток».
2. Місцевий план дій міста Миколаєва.
3. Назвіть інструменти екологічного сталого розвитку.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується напряму забезпечення населення питною водою.

Білет № 2

1. Обґрунтуйте передумови виникнення стратегії сталого розвитку.
2. Проаналізуйте Місцевий план дій м. Миколаєва.
3. Індикатори сталого розвитку для України.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується напряму регулювання водогосподарської діяльності.

Білет № 3

1. Характеристика першої доповіді Римському клубу «Межі росту».
2. Індикатори сталого розвитку для міста Миколаєва.
3. Що таке «Стратегія сталого розвитку України»?
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується сталого використання океанів.

Білет № 4

1. Характеристика доповіді Гру Харлем Брундтланд «Наше спільне майбутнє».
2. Що таке «Концепція сталого розвитку України»?
3. «Порядок денний на XXI століття»: загальна характеристика.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується захисту морського середовища від забруднень.

Білет № 5

1. Принципи сталого розвитку.
2. Сутність Стратегії сталого розвитку України.
3. Інструменти сталого розвитку.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується сталого рибальства.

Білет № 6

1. Основні глобальні екологічні проблеми початку XXI століття.
2. Основний зміст Стратегії сталого розвитку України.
3. Інструменти екологічного сталого розвитку.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується боротьби зі стихійними лихами.

Білет № 7

1. Перспективи розвитку людського суспільства на XXI століття.
2. Передумови виникнення стратегії сталого розвитку.
3. Охарактеризуйте індикатори сталого розвитку для м. Миколаєва
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується змін клімату.

Білет № 8

1. Вимоги екологічного імперативу в економічній галузі.
2. Що таке «Концепція сталого розвитку населених пунктів»?
3. Основні глобальні екологічні проблеми початку XXI століття.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується забруднення атмосфери, транскордонних забруднень.

Білет № 9

1. Зміни клімату: загальний огляд на початок XXI століття.
2. Екологічна політика України.
3. Місцевий план дій м. Києва.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується сталого сільського господарства.

Білет № 10

1. Явище парникового ефекту.
2. Значення місцевого рівня (міст, регіонів, муніципалітетів) в досягненні цілей Стратегії сталого розвитку.
3. Місцевий план дій м. Одеси.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується боротьби з опустелюванням.

Білет № 11

1. Можливі наслідки змін клімату.
2. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблеми відходів.
3. Надайте коротку характеристику Концепції сталого розвитку населених пунктів.
4. Проаналізуйте Порядок денний на XXI століття та визначте пункти, якими бажано доповнити навчальну програму з дисципліни «Екологія людини» (напрямок підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»).

Білет № 12

1. Рамкова конвенція зі зміни клімату.
2. Підсумки десятиріччя від Саміту в Ріо-де-Жанейро (1992) до зустрічі у Йоганнесбурзі (2002).
3. Місцевий план дій м. Харкова.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблем гірських екосистем.

Білет № 13

1. Кіотський протокол.

2. «Порядок денний на XXI століття»: загальна характеристика.
3. Місцевий план дій м. Львова.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблеми збереження біорізноманіття.

Білет № 14

1. Всесвітній Саміт зі сталого розвитку у Ріо-де-Жанейро (1992).
- 2.
3. Місцевий план дій м. Миколаєва.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблеми збереження лісів та масивів дерев.

Білет № 15

1. Основні розділи «Порядку денного на XXI століття».
2. Декларація тисячоліття ООН – документ, що встановлює основні принципи взаємин на планеті Земля.
3. Місцевий план дій м. Дніпропетровська.
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблеми відходів.

Білет № 16

1. Екологічні питання в «Порядку денному на XXI століття».
2. ГанOVERський заклик (2000).
3. Концепція переходу України до сталого розвитку.
4. Проаналізуйте пункт «Існуючі проблеми» Концепції переходу України до сталого розвитку та наповніть цей перелік конкретними прикладами по Україні.

Білет № 17

1. Декларація тисячоліття ООН.
2. Всесвітній Саміт зі сталого розвитку у Ріо-де-Жанейро (1992 р.).
3. Мережа міст сталого розвитку.
4. Проаналізуйте пункт «Існуючі проблеми» Концепції переходу України до сталого розвитку та наповніть цей перелік конкретними прикладами по Миколаївській області.

Білет № 18

1. Всесвітня зустріч на вищому рівні зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002).
2. Екологічна політика України.
3. Програмні документи сталого розвитку м. Миколаєва.
4. Проаналізуйте пункт «Пріоритетні завдання» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих завдань в Україні.

Білет № 19

1. Підсумки десятиріччя від Саміту в Ріо-де-Жанейро у 1992 р. до зустрічі у Йоганнесбурзі у 2002 р.
2. Екологічна політика муніципалітету м. Миколаєва.
3. Основні компоненти Місцевого порядку денного на XXI століття.
4. Проаналізуйте пункт «Пріоритетні завдання» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих завдань в Миколаївській області.

Білет № 20

1. Йоганнесбурзька декларація зі сталого розвитку.
2. Проблеми України на шляху до сталого розвитку.
3. Приклади міст, що створили Місцевий порядок денний на XXI століття.
4. Проаналізуйте пункт «Першочергові заходи» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих заходів в Україні.

Білет № 21

1. План виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку.
2. Екологічний стан міста Миколаєва.
3. Декларація тисячоліття ООН, як документ, що встановлює основні принципи взаємин на планеті Земля.
4. Проаналізуйте пункт «Першочергові заходи» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих заходів в Миколаївській області.

Білет № 22

1. Рух європейських міст за сталий розвиток.
2. Ольборзька Хартія (2004).
3. Екологічні аспекти в Місцевому плані дій м. Миколаєва.
4. Проаналізувати індикатори сталого розвитку для міста Миколаєва та надати приклади по кожному з них.

Білет № 23

1. Стамбульська декларація по населеним пунктам (1996).
2. Можливі наслідки змін клімату.
3. Інструменти екологічного сталого розвитку.
4. Порівняти Місцевий план дій м. Миколаєва з аналогічними документами інших членів мережі міст сталого розвитку.

Білет № 24

1. Лісабонський протокол (1996).
2. Сутність поняття «сталий розвиток».
3. Інструменти екологічного сталого розвитку, що успішно використовуються в місті Миколаєві.
4. Проаналізуйте пункт «Першочергові заходи» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих заходів в Миколаївській області.

Білет № 25

1. Гановерський заклик (2000).
2. Міста, що створили Місцевий порядок денний на XXI століття.
3. Зміст Порядку денного на XXI століття.
4. Проаналізуйте пункт «Першочергові заходи» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих заходів в Україні.

Білет № 26

1. Ольборзька Хартія (2004).
2. Принципи сталого розвитку.
3. Екологічна політика муніципалітету м. Миколаєва.

4. Проаналізуйте пункт «Пріоритетні завдання» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих завдань в Миколаївській області.

Білет № 27

1. Ольборгзькі зобов'язання (2004).
2. Основні компоненти Місцевого порядку денного на XXI століття.
3. Проблеми України на шляху до сталого розвитку.
4. Проаналізуйте пункт «Пріоритетні завдання» Концепції переходу України до сталого розвитку та навести конкретні приклади реалізації цих завдань в Україні.

Білет № 28

1. Мельнбурнські принципи (2002).
2. Характеристика поняття Місцевого порядку денного на XXI століття.
3. Екологічна політика України.
4. Проаналізуйте пункт «Існуючі проблеми» Концепції переходу України до сталого розвитку та наповніть цей перелік конкретними прикладами по Миколаївській області.

Білет № 29

1. Значення місцевого рівня (міст, регіонів, муніципалітетів) в досягненні цілей Стратегії сталого розвитку.
2. Індикатори сталого розвитку для України.
3. Концепції переходу України до сталого розвитку: загальна характеристика.
4. Проаналізуйте пункт «Існуючі проблеми» Концепції переходу України до сталого розвитку та наповніть цей перелік конкретними прикладами по Україні.

Білет № 30

1. Що таке «Концепція сталого розвитку населених пунктів»?
2. Програмні документи сталого розвитку міста Миколаєва.
3. Ольборгзька Хартія та Ольборгзькі зобов'язання (2004).
4. Охарактеризувати пункт Плану виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), що стосується проблеми збереження біорізноманіття.